

Ár 2009, þriðjudaginn 22. desember, er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Guðjón Ólafur Jónsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Grétar Grétarsson, Guðlaug Brynja Ólafsdóttir og Hildigunnur Hafsteinsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 22/2009**:

**M
og
N
gegn
Fjármálafyrirtækinu F**

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M og N, hér eftir nefnd sóknaraðilar, annars vegar, og F, hér eftir nefnt varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefnd 29. apríl 2009 með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 28. apríl 2009. Með bréfi nefndarinnar, síðastgreindan dag, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi hans, dagsettu 29. maí 2009. Var bréfið sent sóknaraðilum með bréfi nefndarinnar, dagsettu 3. júní 2009, og þeim gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Bárust þær með bréfi sóknaraðila, dagsettu 10. júní 2009.

Málið var tekið fyrir á fundum úrskurðarnefndarinnar 19. júní, 17. september, 15. og 29. október og 11., 17. og 22. desember 2009.

II.

Málsatvik.

Sóknaraðilar gáfu út skuldabréf til varnaraðila 5. nóvember 2004 að fjárhæð „að jafnvirði íslenskra króna á kaupdegi“ kr. 11.900.000, í japönskum jenum (50%) og svissneskum frönkum (50%), en um var að ræða svonefnt fasteignalán varnaraðila. Grunnkjörvextir voru tilgreindir 1,38% og vaxtaálag 0,80% og vegnir vextir því 2,18%. Voru umsamdir grunnvextir þess hluta lánsins, sem var bundinn evrum 1,71%, en 1,06% af þeim hluta sem bundinn var japönskum jenum. Samkvæmt ákvæðum skuldabréfsins skyldu sóknaraðilar greiða breytilega vexti eins og þeir væru ákveðnir af varnaraðila á hverjum tíma og skyldi það taka jafnt til kjörvaxta hveðrar myntar og vaxtadags. Þá var varnaraðila veitt heimild til að breyta vöxtunum á þriggja mánaða fresti til samræmis við þá vexti, sem giltu gagnvart nýjum sambærilegum og/eða hliðstæðum lánnum. Ennfremur var mælt fyrir um að ef varnaraðili ákvæði að breyta vaxtaálagi skuldabréfsins yrði skuldara tilkynnt um það bréflaga, en vildi hann ekki una breytingunni væri honum heimilt að greiða skuldina upp með breyttu vaxtaálagi innan mánaðar frá dagsetningu tilkynningar.

Sóknaraðilar gáfu út annað skuldabréf að fjárhæð „að jafnvirði íslenskra króna á kaupdegi“ kr. 10.000.000 í japönskum jenum þann 2. mars 2005. Voru

grunnkjörvextir 1,05% og vaxtaálag 0,80% og vegnir vextir við töku lánsins því 1,85%. Var sambærilegt vaxtaákvæði í því skuldabréfi og hinu fyrra.

Með bréfi til varnaraðila, dagsettu 5. janúar 2009, óskuðu sóknaraðilar eftir lagfæringu af hálfu varnaraðila og endurgreiðslu á ofgreiddum vaxtakostnaði frá árinu 2005 með áföllnum vöxtum og verðbótum. Erindinu var hafnað með bréfi varnaraðila, dagsettu 27. febrúar 2009.

Málið barst úrskurðarnefnd með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 28. apríl 2009.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðilar krefjast þess að varnaraðili „efni þau lánakjör sem var samið, LIBOR vexti + álag 0,8%, sem eru á báðum erlendum lánum okkar.“ Þá krefjast sóknaraðilar þess að varnaraðili endurgreiði ofgreiddan vaxtakostnað síðan 2004 með áföllunum vöxtum og verðbótum og geri að auki nýja lánasamninga við sóknaraðila „á réttum forsendum“.

Sóknaraðilar kveða það ljóst að þeir hafi verið að semja um Libor vexti, en ekki kjörvaxtalán, sem séu alls óskyld hinum fyrrnefndu vöxtum. Segjast sóknaraðilar hafa getað fengið Libor-tengd fasteignalán á sambærilegum kjörum hjá öðrum fjármálafyrirtækjum. Kveða sóknaraðilar umrædd lán ganga út á að taka eðlilega gengisáhættu, en ekki sé bjóðandi að bæta við einhliða vaxtaáhættu, sérstaklega ekki þegar um það hefur ekki verið samið. Segja sóknaraðilar kjörvexti hafa fyrir sér verið íslenskt orð yfir Libor eftir þau samskipti sem þau hafi átt við varnaraðila. Sóknaraðilar vísa til stuðnings kröfum sínum til 6. og 9. gr. laga um neytendalán nr. 121, 1994 þar sem fram komi að lántaki skuli upplýstur um það með hvaða hætti vextir séu breytilegir og við hvaða aðstæður þeir geti breyst. Þá vísa sóknaraðilar jafnframt til 15. gr. sömu laga þar kveðið sé á um bótaábyrgð lánveitanda hafi hann ekki veitt þær upplýsingar, sem mælt sé fyrir um í 6. gr., enda hafi neytandi mátt ætla að lánskjör væru hagstæðari en þau hafi síðar reynst vera.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila, „í heild eða hluta“ verði vísað frá úrskurðarnefndina, en til vara að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til þess að í samtali sóknaraðila M og aðstoðarútíbússtjóra varnaraðila í byrjun nóvember 2004 hafi sóknaraðila verið tjáð að íbúðalán varnaraðila í erlendri mynt bæru öll breytilega kjörvexti auk álags og væru lánakjör ekki sambærileg við lánakjör annars fjármálafyrirtækis, sem sóknaraðilar hefðu óskað eftir tilboði frá. Hafi varnaraðili því sett fram tilboð sitt með þeim hætti að auðveldara væri fyrir sóknaraðila að bera það sama við tilboð hins fjármálafyrirtækisins. Verði þetta ráðið af rafpósti varnaraðila 3. nóvember 2004. Standist því ekki fullyrðingar sóknaraðila um að samið hafi verið um Libor vexti, sem síðar hafi verið breytt, enda sé þá verið að slíta nefndan rafpóst úr samhengi við aðdraganda lánveitingarinnar.

Varnaraðili kveður lán það, sem sóknaraðilar tóku 5. nóvember 2004, hafa verið veitt í samræmi við rafpóst frá 4. sama mánaðar, þar sem fram komi að vextir þann dag séu samtals 2,19%. Samræmist það þeim vöxtum, sem lánið hafi borið við undirritun. Grunnkjörsvextir hafi verið 1,38% og álag 0,80% eða samtals 2,18% vextir. Kveður varnaraðili kröfu sóknaraðila um bætur hvorki eiga stöð í lánaskjöllum né samskiptum við starfsmann varnaraðila. Þá gefi lánskjöl, sem sóknaraðilar hafi undirritað, ekki með sér að samið hafi verið um annað en að skuldara bæri að greiða

breytilega vexti eins og þeir séu ákveðnir af varnaraðila á hverjum tíma. Taki það jafnt til kjörvaxta hveurrar myntar og vaxtaálags.

Viðvíkjandi hinu síðara láni, sem sóknaraðilar tóku 2. mars 2005, vísar varnaraðili til þess að vaxtakjör séu hin sömu og í hinu fyrra eða kjörvextir varnaraðila fyrir viðkomandi mynt, auk 0,80% vaxtaálags. Komi fram í rafpósti starfsmanns varnaraðila til sóknaraðila M að varnaraðili bjóði sóknaraðilum lán, sem beri á þeim tíma vexti, sem séu samtals 1,85%. Gefi orðalag rafpóstsins ekki á nokkurn hátt til kynna að um LIBOR-vexti væri að ræða með 0,80% álagi. Komi fram á láninu, sem sóknaraðilar hafi undirritað 2. mars 2005 að grunnkjörvextir hafi þá verið 1,05% og vaxtaálag 0,80%, sem geri samtals 1,85% vexti. Þá hafi Libor vextir fyrir japanskt jen greindan dag verið 0,05125%, sem að viðbættu 0,80% vaxtaálagi geri 0,85%. Sé því ljóst að tilboð varnaraðila hafi ekki hljóðað upp á Libor vexti á japanskt jen.

Varnaraðili bendir á að þeir vextir, sem sóknaraðilar hafa greitt, samræmist að öllu leyti þeim lánaskjölum sem þeir undirrituðu. Hvergi komi fram í skilmálum lánanna að samið hafi verið um Libor vexti með 0,80% álagi. Hins vegar komi skýrt fram í skilmálunum að um breytilega kjörvexti sé að ræða, sem ákveðnir séu af varnaraðila á hverjum tíma og geti tekið breytingum á þriggja mánaða fresti. Varnaraðili kveður hvergi í lögum eða reglum vera ákvæði um að vextir af lánasamningum í erlendri mynt skuli miðast við Libor vexti og komi það hugtak heldur aldrei fyrir í umræddum tveimur lánasamningum. Þá hafi varnaraðili aldrei boðið upp á fasteignalán í erlendri mynt með öðrum vaxtakjörum en kjörvöxtum varnaraðila. Loks mótmælir varnaraðili því að ákvæði lánasamninganna brjóti í bága við ákvæði laga um neytendalán nr. 121, 1994.

VI.

Niðurstaða.

Ágreiningur í máli þessu snýr að fjárhæð vaxta samkvæmt tveimur svonefndum erlendum myntkörfulánum, sem sóknaraðilar tóku hjá varnaraðila í nóvember 2004 og mars 2005. Skipta má kröfum sóknaraðila í þrennt. Í fyrsta lagi krefjast sóknaraðilar þess að varnaraðili „efni þau lánakjör sem var samið, LIBOR vexti + álag 0,8%, sem eru á báðum erlendum lánum okkar.“ Kröfugerð þessa þykir mega skilja á þann veg að þess sé krafist að lán sóknaraðila hjá varnaraðila beri Libor vexti, auk 0,8% álags. Í öðru lagi krefjast sóknaraðilar þess að varnaraðili endurgreiði ofgreiddan vaxtakostnað síðan 2004 með áföllunum vöxtum og verðbótum. Í þriðja lagi krefjast sóknaraðilar þess að „nýir lánasamningar verði gerður (sic) við okkur á réttum forsendum“.

Samkvæmt b-lið 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, dagsettra 8. júní 2000, fjallar nefndin ekki um kröfu viðskiptamanns sem ekki verður metin til fjár. Hefur nefndin því engar heimildir til að þvinga varnaraðila til samningsgerðar við sóknaraðila á einhverjum tilteknum forsendum. Verður því ekki hjá því komst að vísa síðastgreindri kröfu sóknaraðila frá úrskurðarnefndinni.

Samkvæmt ákvæðum skuldabréfsins skyldu sóknaraðilar greiða breytilega vexti eins og þeir væru ákveðnir af varnaraðila á hverjum tíma og skyldi það taka jafnt til kjörvaxta hveurrar myntar og vaxtadags. Þá var varnaraðila veitt heimild til að breyta vöxtunum á þriggja mánaða fresti til samræmis við þá vexti, sem giltu gagnvart nýjum sambærilegum og/eða hliðstæðum lánum.

Með úrskurði áfrýjunarnefndar neytendamála í máli nr. 6/2009, uppkveðnum 25. september 2009, staðfesti nefndin ákvörðun Neytendastofu, dagsetta 12. mars

2009, um að varnaraðili hefði brotið gegn ákvæðum 6. og 9. gr. laga um neytendalán nr. 121, 1994 með því að tilgreina ekki í skilmálum myntkörfulánssamnings með hvaða hætti vextirnir væru breytilegir og við hvaða aðstæður þeir breyttust. Síðastgreindan dag hafði Neytendastofa bannað varnaraðila að notast við eftirgreindan skilmála í lánssamningum við neytendur: „Í vexti af höfuðstól skuldar þessarar eins og hann er á hverjum tíma, ber skuldara að greiða breytilega vexti eins og þeir eru ákveðnir af [varnaraðila] á hverjum tíma og tekur það jafnt til kjörvaxta hvernar myntar og vaxtaálags. [Varnaraðila] er heimilt að breyta vöxtum á 3ja mánaða fresti til samræmis við þá vexti sem gilda gagnvart nýjum sambærilegum og/eða hliðstæðum lánum.“

Ákvæði þetta er að finna í báðum þeim skuldabréfum, sem um er deilt í máli þessu. Framangreind ákvörðun Neytendastofu var tekin á grundvelli laga nr. 57, 2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, en Neytendastofa og áfrýjunarnefnd neytendamála starfa samkvæmt lögum nr. 62, 2005 um Neytendastofu og talsmann neytenda. Úrskurðir áfrýjunarnefndar eru fullnaðarúrskurðir innan stjórnisýslunnar og aðfararhæfir, sbr. 4. mgr. 4. gr. laganna.

Ekki eru að mati úrskurðarnefndarinnar efni til annars en að fallast á framangreinda niðurstöðu Neytendastofu og áfrýjunarnefndar neytendamála um gildi framangreinds ákvæðis í skuldabréfum, sem stafa frá varnaraðila. Við úrlausn máls þessa verður því að miða við að varnaraðili hafi ekki tilgreint með nægilegum hætti í skuldabréfum þeim, sem sóknaraðilar gáfu út til varnaraðila, með hvaða hætti vextir af lánum væru breytilegir og við hvaða aðstæður þeir gætu breyst. Hafi ákvæði skuldabréfanna að þessu leyti því brotið gegn ákvæðum 6. og 9. gr. laga um neytendalán nr. 121, 1994. Verður umræddu ákvæði því vikið til hliðar, sbr. 36. gr. og 36. gr. c. laga nr. 7, 1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Að fenginni framangreindri niðurstöðu standa eftir ákvæði skuldabréfanna um þá vexti sem sóknaraðilar skuldbundu sig til að greiða af þeim lánum sem tekið var, en hvergi er í bréfunum minnst á Libor vexti. Ber sóknaraðilum því að greiða 1,38% vexti, auk 0,80% vaxtaálags, alls 2,18% vexti, af láni samkvæmt skuldabréfi, upphaflega að jafnvirði íslenskra króna á kaupdegi kr. 11.900.000, útgefnu af sóknaraðila til varnaraðila F 5. nóvember 2004. Þá ber sóknaraðilum að greiða 1,05% vexti, auk 0,80% vaxtaálags, alls 1,85% vexti, af láni samkvæmt skuldabréfi, upphaflega að jafnvirði íslenskra króna á kaupdegi kr. 10.000.000, útgefnu af sóknaraðila til varnaraðila 2. mars 2005.

Með vísan til 15. og 27. gr. laga nr. 121, 1994 ber varnaraðila að bæta sóknaraðilum það tjón sem þeir hafa orðið fyrir vegna ofgreiðslu vaxta. Ber í þeim efnum að gera sóknaraðila jafnsetta og ef engar breytingar hefðu orðið á hlutfallstölu vaxta samkvæmt framansögðu. Rétt þykir að vextir greiðist á skaðabætur til sóknaraðila samkvæmt 1. mgr. 8. gr. laga nr. 38, 2001 um vexti og verðtryggingu til greiðsludags. Dráttarvaxta hefur ekki verið krafist.

Mælst er til þess að varnaraðili geri reka að því að frumrit skuldabréfsins verði áritað um niðurstöðu úrskurðarnefndarinnar.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M og N, um að „nýir lánasamningar verði gerður (sic) við [sóknaraðila] á réttum forsendum“ er vísað frá úrskurðarnefndinni.

Greiða ber 1,38% vexti, auk 0,80% vaxtaálags, alls 2,18% vexti, af láni samkvæmt skuldabréfi, upphaflega að jafnvirði íslenskra króna á kaupdegi kr. 11.900.000, útgefnu af sóknaraðilum til varnaraðila 5. nóvember 2004.

Greiða ber 1,05% vexti, auk 0,80% vaxtaálags, alls 1,85% vexti, af láni samkvæmt skuldabréfi, upphaflega að jafnvirði íslenskra króna á kaupdegi kr. 10.000.000, útgefnu af sóknaraðila til varnaraðila 2. mars 2005.

Varnaraðili, F, greiði sóknaraðilum skaðabætur vegna ofgreiddra vaxta af lánum samkvæmt áðurnefndum skuldabréfum, auk vaxta samkvæmt 1. mgr. 8. gr. laga um vexti og verðtryggingu nr. 38, 2001 frá tjónsdegi til greiðsludags.

Reykjavík, 22. desember 2009.